

Fonts consultades:

Bolaño, Roberto (1993). *La pista de hielo*. Barcelona: Anagrama.
 _____ (1998). *Los detectives salvajes*. Barcelona: Anagrama.
 _____ (1999). *Monsieur Pain*. Barcelona: Anagrama.
 _____ (2003). *El gaucho insufrible*. Barcelona: Anagrama.
 _____ (2004). *Entre paréntesis*. Barcelona: Anagrama.
 _____ (2004). *2666*. Barcelona: Anagrama.
 _____ (2007). *La Universidad Desconocida*. Barcelona: Anagrama.
 _____ (2007). *El secreto del mal*. Barcelona: Anagrama.
 _____ (2010). *El Tercer Reich*. Barcelona: Anagrama.

Bolaño, Roberto. "Blanes", poema inèdit.
 Arxiu Hereus de Roberto Bolaño (ARHRB 1-4)

Bolaño, Roberto (2000). "La Selva Marítima". *El viajero*.
 Suplement de viatges de *El País*.

Bolaño, Roberto (2002). "Mi Surrealismo". *Blanda* (núm. 5, pàg. 10-11).
 Arxiu Municipal de Blanes.

Cercas Javier (2001). *Soldados de Salamina*. Barcelona: Tusquets.

Fernández Santos, Elsa (1998). "El chileno de la calle del Loro".
Revista Paula (núm. 782, pàg. 86-89). Santiago de Xile.

Freixas, Lluís (2011). "Territori Bolaño". *Revista de Girona* (núm. 264, pàg. 76-109). Diputació de Girona.

Hernández, Josué (2011). *Roberto Bolaño. El cine y la memoria*.
 València: Advana Vieja.

Maristain, Mónica (2003). "Roberto Bolaño: Estrella distante".
Entre paréntesis. Barcelona: Anagrama, 2004.

Stolzmann, Uwe (2001). "Entrevista a Bolaño". *Roberto Bolaño. Estrella cercana. Ensayos sobre su obra*. Madrid: Verbum, 2012.

Textos

Lourdes Domenech Cases

Col·laboren

Antoni Reyes Valent (Arxiu Municipal de Blanes)
 i Ana Rodríguez Cañadas

Agraïments

Carolina López

Text de la coberta

Fragment del reportatge *La Selva Marítima*

Imatge de la coberta

Arxiu Hereus de Roberto Bolaño (ARHRB)

Imatges cedides per membres de l'AFIC

Yassin Amrani, Daniel Bron, Txema Castelar,
 Jonathan Gascó, José López i Paco Membrives

Altres imatges

Joan Baptista Planells (p. 20) i Joan Bitlloch (p. 26)

Dipòsit legal

GI-1008-20013

Agrupació
 Fotogràfica
 i Cinematogràfica
 de Blanes

MÉS INFORMACIÓ

visitblanes.net

Ruta
 Roberto
 Bolaño

"Yo nunca sospeché que
 un día llegaría a **Blanes**
 y que ya nunca más
 desearía marcharme"

Roberto Bolaño

1953 - 2003

Roberto Bolaño va néixer a Santiago de Xile l'any 1953. L'any 1968 la família es traslladà a Mèxic, on l'escriptor va viure els millors anys de la seva joventut. A Mèxic, "la región más transparente del mundo", Bolaño va fer amistat amb altres poetes amb els quals va fundar l'Infrarealisme, un moviment poètic d'avantguarda força subversiu.

L'any 1977 arribà a Barcelona i tres anys més tard, a Girona, on va conèixer la Carolina López, amb qui va contraure matrimoni. L'any 1985 la parella es va instal·lar definitivament a Blanes.

Roberto Bolaño va arribar a aquest racó de la Costa Brava amb la intenció d'obrir un negoci de bijuteria; tanmateix, Bolaño ja coneixia Blanes gràcies a la novel·la *Últimas tardes con Teresa* de Juan Marsé, segons va explicar ell mateix en el pregó de Festa Major (1999), on va afegir que la sonoritat de la paraula "Blanes" el va subjugar.

A Blanes, "un paraíso sin estridencias y con un mar magnífico", va posar punt final a una vida d'itinerància per diferents països de Llatinoamèrica i Europa.

L'obra de Bolaño és plena de referències al paisatge i a la gent de Blanes. El passeig de Mar, la platja, el port, la Font Gòtica, la torre de Sant Joan i la zona dels càmpings són només una mostra dels espais que són presents a les seves pàgines.

L'escriptor va viure a diferents indrets de la localitat: al barri dels Pins, al Racó d'en Portes i a Dintre Vila. Era client assidu d'alguns locals i comerços, fet que va afavorir que establís vincles d'amistat amb els propietaris, alguns dels quals va recordar a les seves columnes del *Diari de Girona* i al pregó de Festa Major de Blanes.

Blanes va ser l'escenari vital de l'escriptor. Hi va viure durant gairebé vint anys, bolcat a la família i a l'ofici d'escriure, fins que va morir el juliol del 2003. Dies després, les seves cendres es van espargir a la badia de Blanes.

Poeta, assagista i novel·lista, a Blanes va escriure la major part de la seva producció i va viure-hi l'època de plenitud de la seva obra.

01 Estació de tren

Bolaño va arribar a Blanes en tren provinent de Girona, on va residir durant cinc anys (1980-1985).

Ya no recuerdo cuándo llegué aquí. Sólo sé que fue en tren y hace muchos años.

La Selva Marítima (2000)

Al reportatge *La Selva Marítima*, retrata les vistes que contempla el visitant quan arriba en tren a la localitat i en fa una descripció panoràmica, on no hi falten pinzellades de ficció:

[...] cuando uno llega a Blanes en tren sólo encuentra la estación y alrededor de la estación algunos huertos y un poco más allá el cuartel de la Guardia Civil, solitario la mayoría de las veces, y la fábrica que ahora es una fábrica modernísima y en donde casi nunca se ven trabajadores, como si esa fábrica fuera una oficina llena de oficinistas y el trabajo duro lo hicieran las máquinas, aunque yo sé que no es verdad, pues si no hay trabajadores, entonces ¿de dónde salieron los que poblaron y levantaron Los Pinos y luego La Plantera?

La Selva Marítima (2000)

02 Botiga de bijuteria

Xamfrà entre els carrers Cristòfor Colom i Lluís Companys

En arribar a Blanes l'any 1985, va obrir un petit establiment de bijuteria. La seva mare feia temps que treballava venent joies de fantasia i objectes de cuir. La seva primera residència va ser la rebotiga del negoci familiar, situat a "un barrio de casas blancas de una sola planta, junto al mar".

Yo llegué a este pueblo por casualidad, hace ya muchos años. Vine en verano a montar una tienda en Los Pinos y me quedé. Por supuesto, nada sabía de tiendas. Y mi ciclo de comerciante fue breve y cerró de alguna manera el ciclo de todos mis innumerables trabajos extraliterarios.

Pregón de Blanes (1999)

A banda de les paraules del pregó, trobem trets autobiogràfics d'aquesta època en la vida de Remo Morán, un dels personatges de *La pista de hielo*:

Con el dinero ahorrado alquilé un local que transformé en tienda de bisutería, el sitio más barato que pude encontrar y que consumió hasta mi última peseta [...] Aquel invierno convertimos la tienda en nuestra casa, es decir, allí teníamos nuestras colchonetas y sacos de dormir, nuestros libros.

La pista de hielo, obra escrita el 1986 i publicada el 1993

A prop del carrer Cristòfor Colom hi ha l'avinguda del Mediterrani, una de les principals vies d'accés al sector turístic dels càmpings.

Más allá de Los Pinos hay cámpings, algún hotel, edificios de apartamentos, todo de construcción reciente, y más allá está el río Tordera y al otro lado del río la provincia de Barcelona.

La Selva Marítima (2000)

Aquesta zona d'oci, fruit del desenvolupament econòmic dels anys 60 i 70, és un espai que coneixen molt bé els personatges de *El Tercer Reich*:

La discoteca estaba en la zona de los cámpings, que es también la zona de las discotecas, las hamburgueserías y los restaurantes. Hace diez años sólo había allí un par de cámpings y un bosque de pinos que se extendía hasta la vía del tren; hoy, según parece, es el conglomerado turístico más importante del pueblo. El bullicio de su única avenida, que corre paralela al mar, es comparable al de una gran ciudad en hora punta. Con la diferencia de que aquí las horas punta comienzan a las nueve de la noche y no terminan hasta pasadas las tres de la madrugada. La multitud que se arracima en las aceras es variopinta y cosmopolita; blancos, negros, amarillos, indios, mestizos, pareciera que todas las razas hubieran acordado hacer sus vacaciones en este sitio, aunque por supuesto no todos están de vacaciones.

El Tercer Reich, obra escrita el 1989 i publicada el 2010

Situat al passeig de s'Abanell, a prop de la botiga que regentava, es trobava *El Hogar del Productor*, un dels bars que Bolaño va freqüentar durant els primers anys de la seva estada a Blanes. Al local, situat davant de mar i amb accés a la plaça de Nostra Senyora del Vilar, Bolaño va conèixer els seus primers amics blanencs.

El Hogar del Productor era un local que atreia una clientela força marginal. Eren els anys en què les drogues i, especialment l'heroïna, feien estralls entre els joves. El record d'aquella època està marcat per la mort d'alguns dels seus amics:

Paseaba, cuando la tienda me dejaba un rato libre, y como pasear cansa entraba en los bares de Blanes a beberme una cerveza y hablaba con la gente [...] Los primeros amigos que tuve en Blanes eran casi todos drogadictos. Esto suena fuerte, pero es verdad. Hoy la mayoría están muertos [...] Cuando yo los conocí eran muchachos jóvenes y guapos. No fueron buenos estudiantes, ninguno fue a la universidad, pero vivieron sus vidas que resultaron tan cortas como si formaran parte de una vasta tragedia griega.

Pregón de Blanes (1999)

04 Videoclub Serra

Carrer Josep Tarradellas, 5

El cinema era una de les aficions de l'escriptor. Un dels locals que sovintejava era el Videoclub Serra, on llogava pel·lícules i on passava llargues estones amb en Narcís Serra, el propietari de l'establiment, parlant del setè art:

Y también recuerdo ahora a Narcís Serra, que tenía y aún tiene un videoclub en Los Pinos y que era y supongo que aún es una de las personas con mayor sentido del humor del pueblo y también una persona buena, con quien pasé tardes enteras comentando películas de Woody Allen [...] o hablando de thrillers que sólo él y yo y a veces Dimas Luna, que entonces era un chavalito que hacía la mili y que ahora regenta un bar, habíamos visto.

Pregón de Blanes (1999)

Bolaño era el que podríem anomenar com a videòfil. Veia les pel·lícules en la intimitat del televisor de casa seva. Aquest format li permetia projectar-les més d'una vegada i repetir el visionat d'escenes. Un dels personatges de

266
def

Un televisor no es lo mismo que una pantalla de cine. La sala de tu casa no es lo mismo que una vieja platea casi infinita. Pero, si uno observa con cuidado, es lo que más se le parece. En primer lugar porque mediante el vídeo puedes ver tú solo una película. Cierras las ventanas de tu casa y enciendes la tele. Metes el vídeo y te sientas en un sillón. Primer requisito: estar solo. La casa puede ser grande o pequeña, pero si no hay nadie más toda casa, por pequeña que sea, de alguna manera, se agranda. Segundo requisito: preparar el momento, es decir, alquilar la película, comprar la bebida que vas a beber, la botana que vas a comer, determinar la hora en que te vas a sentar delante de tu tele. Tercer requisito: no contestar al teléfono, ignorar el timbre de la puerta, estar dispuesto a pasar una hora y media o dos horas o una hora o cuarenta y cinco minutos en la más completa y rigurosa soledad. Cuarto requisito: tener a mano el mando a distancia por si quieres ver más de una vez la escena. Y eso es todo. A partir de ese momento todo depende de la película y de ti.

2666 (2004)

El cinema apareix a l'obra de Bolaño explícitament en les referències a títols, personatges i arguments, però també de manera subtil en la presència de tècniques del discurs cinematogràfic pròpies de gèneres, com ara el policíac, el de terror o el western.

05 Habitatge familiar

Carrer Aurora, 2

Bolaño i la seva dona, la Carolina López, van viure en diferents apartaments, durant períodes molt curts. Els canvis de domicili es devien a la necessitat de la parella de trobar lloguers econòmics i d'aquesta manera poder evitar l'elevat cost dels habitatges durant la temporada d'estiu.

Tanmateix, a finals dels 80, es van instal·lar en un petit apartament del carrer Aurora, al Racó d'en Portes, on va néixer en Lautaro, el primer fill de la parella.

El relat "La colonia Lindavista" arrenca amb el record de la seva arribada a Mèxic i amb la descripció del carrer Aurora:

En Blanes viví durante unos años en un piso de la calle Aurora, por lo que me parece poco probable que también en México hubiera vivido en otra calle Aurora, si bien es cierto que este nombre es bastante usual y que muchas calles de muchas ciudades lo llevan. La calle Aurora de Blanes, en cualquier caso, no tenía más de 20 m y se podía decir que más que calle era un callejón.

El secreto del mal (2007)

06 Biblioteca Comarcal

El carrer Aurora és un carrer sense sortida situat a prop de la Biblioteca Comarcal, construïda el 2003. Amb anterioritat a la seva edificació, hi havia un extens solar de terra. Des del 2008, la Biblioteca compta amb la Sala Bolaño, un espai multifuncional inaugurat en homenatge a l'escriptor, per iniciativa ciutadana. A l'acte d'inauguració de la sala, en Lautaro i l'Alexandra, els fills de l'escriptor, van descobrir la placa que presideix l'entrada.

Yo sólo espero ser considerado un escritor suramericano más o menos decente, que vivió en Blanes, y que quiso a este pueblo.

Text de la placa commemorativa que presideix la Sala Bolaño

Com es desprèn d'aquesta citació i d'altres, es reafirmava en la seva condició de llatinoamericà ("el sudaca Bolaño"), tot i que s'autodefinia com un apàtrida:

— ¿Usted es chileno, español o mexicano?
 — Soy latinoamericano.
 — ¿Qué es la patria para usted?
 — Lamento darte una respuesta más bien cursi. Mi única patria son mis dos hijos, Lautaro y Alexandra. Y tal vez, pero en segundo plano, algunos instantes, algunas calles, algunos rostros o escenas o libros que están dentro de mí y que algún día olvidaré, que es lo mejor que uno puede hacer con la patria.

Mónica Maristain. "Roberto Bolaño: Estrella distante" (2003)

07 Passeig de la Marina

Un dels racons que més estimava era la plaça situada al costat del col·legi públic Joaquim Ruyra, un indret arreerat per una petita filera de cases encarades cap a mar, construïdes als anys 30.

Bolaño s'asseia en un banc a llegir i a contemplar l'horitzó, mentre esperava que el seu fill Lautaro sortís de l'escola:

Desde la plaza de la escuela Joaquim Ruyra el Mediterráneo, a las cuatro de la tarde, sólo se asemeja a una vaga idea de lo clásico. El horizonte limpio, la costa rugosa, dísticos hasta los coches que se deslizan por el Paseo acatan la regla: transparente disciplina que no rompen ni el enfermo de sida que pasa sin mirar el mar ni el volumen excesivo de un televisor lejano. Todo refulge, todo parece detenido. Los que estamos en la plaza esperando que salgan nuestros hijos somos hechizados por el Destino. Las olas son la máxima gravedad de nuestros pensamientos.

Fragment de "Blanes", poema inèdit ARHRB 1-4

08 Passeig Cortils i Vieta

Acostumava a passejar pel passeig marítim. S'asseia als bancs de davant de mar o a les terrasses a llegir el diari o les seves inesgotables lectures, sempre xuclant una cigarreta com qui estira de ben endins les idees per després impregnar-ho tot.

En Blanes tengo el Mediterráneo, que es el mar que yo prefiero a todos los otros mares.

Uwe Stolzmann. "Entrevista a Roberto Bolaño" (2001)

La seva admiració per la platja de Blanes va quedar palesa en aquesta frase de l'última entrevista que va concedir poc abans de morir:

La bahía es bellísima.

Mónica Maristain. "Roberto Bolaño: Estrella distante" (2003)

La platja de Blanes i el paisatge que l'envolta són l'escenari de *La pista de hielo* i *El Tercer Reich*.

Bolaño emmarca la trama de *La pista de hielo* en una població costanera que anomena enigmàticament Z. Les descripcions topogràfiques i alguns personatges remetent indiscutiblement al Blanes de finals dels 80. Bolaño trasllada a la novel·la fets reals, com ara les competicions internacionals de vol lliure Trofeu Costa Brava, per a les quals s'instal·lava una plataforma de llançament a Sant Joan i es condicionava la zona d'aterratge a la platja.

Permanecí fuera de la media luna de espectadores, todos con la vista fija en el cielo, que se congregaban alrededor de la tarima del jurado. De la colina que domina el pueblo surgió un ala-delta rojo que se confundió con el color del atardecer, descendió por las faldas de la colina, se elevó antes de llegar al puerto de pescadores, sobrevoló el club de yates y por un momento pareció lanzado hacia levante, mar adentro: el piloto, una sombra encogida, apenas se divisaba debido a la inclinación del aparato. Arriba, en el castillo, ya se preparaba otro participante. Jamás había visto nada igual.

La pista de hielo (1993)

La trama de *El Tercer Reich* también transcurre en una localitat turística, que és la transfiguració de Blanes.

Desde el balcón puedo ver los barquitos que hacen el recorrido turístico; salen cada hora del viejo puerto de los pescadores, enfilan hacia el este, luego tuercen hacia el noreste y se pierden detrás de un gran peñasco que aquí llaman Punta de la Virgen.

El Tercer Reich (2010)

Comí en una ermita, en la cima del monte desde el que se domina todo el balneario. Hace siglos allí hubo una fortaleza de piedra como protección contra los piratas. Tal vez el pueblo todavía no existía cuando construyeron la fortaleza. No lo sé. En cualquier caso de la fortaleza sólo quedan unas cuantas piedras cubiertas de nombres, de corazones, de dibujos obscenos. Junto a esas ruinas se levanta la ermita, de construcción más reciente. La vista es formidable: el puerto, el club de yates, el viejo casco urbano, el centro residencial, los campings, los hoteles de la primera línea de mar; con buen tiempo se pueden divisar algunos pueblos costeros y, encaramándose al esqueleto de la fortaleza, una telaraña de carreteras secundarias e infinidad de pueblitos y villorios del interior.

El Tercer Reich (2010)

09 Llibreria Sant Jordi

Rambla Joaquim Ruyra, 18

Bolaño visitava setmanalment la llibreria Sant Jordi. A Pilar Pagespetit, la llibretera, li va dedicar una columna al *Diari de Girona*:

Todos tenemos la librería que nos merecemos, salvo los que no tienen ninguna. La mía es la Sant Jordi, en Blanes, la librería de Pilar Pagespetit i Martori, en la antigua riera del pueblo. Una vez cada tres días voy a husmear allí y a veces cruzo unas palabras con mi librera [...] hace dieciocho años, cuando se vino a vivir a Blanes, levantó su librería y parece feliz. Yo también estoy feliz con mi librera. Tengo crédito y generalmente me consigue los libros que le encargo. Más no se puede pedir.

“La librera”. *Entre paréntesis* (2004)

Bolaño va escriure prop d'una cinquantena de columnes periodístiques per al *Diari de Girona*. La col·laboració va durar prop d'un any i mig, des de gener de 1999 fins a la primavera del 2000. Escrivia les columnes en castellà i el diari es feia responsable de la traducció.

A les columnes, hi trobem Blanes (*La primavera en Blanes*, *Cuento de Navidad en Blanes*), la seva platja (*Civilización*, *Historias de julio*, *Sol y calavera*) i els seus habitants, alguns anònims (*El invierno de las lectoras*) i d'altres, ben coneguts (*Los pasteleros*; *La librera*; *Dimas Luna*, *príncipe*; *El rapsoda de Blanes*).

D'adolescent era un lector voraç. Va deixar els estudis als 16 anys convençut que volia ser escriptor. D'adult afirmava: "Soy mucho más feliz leyendo que escribiendo".

Los libros que más recuerdo son los que robé en México DF, entre los dieciséis y los diecinueve años y los que compré en Chile cuando tenía veinte, en los primeros meses del golpe de Estado. En México había una librería extraordinaria. Se llamaba librería de Cristal y estaba en la Alameda. Sus paredes, incluso el techo, eran de vidrio. Vidrio y vigas de hierro. Examinada desde fuera, parecía imposible poder robar un libro allí. Sin embargo, la tentación de hacer la prueba pudo más que la prudencia y al cabo del tiempo lo intenté [...] Pasé de ser un lector prudente a ser un lector voraz, y de ladrón de libros me convertí en atracador de libros. Quería leerlo todo.

"¿Quién es el valiente?". *Entre paréntesis* (2004)

10 Antic can Dimas

Carrer Hospital, 20

L'amistat de l'escriptor amb Dimas Luna es va forjar als dos locals de restauració que aquest va regentar i dels quals Bolaño era client habitual. El primer estava situat al passeig de Cortils i Vieta fent cantonada amb el carrer de la Muralla; i el segon, al carrer de l'Hospital, 20. Dimas va traspasar ambdós establiments.

Dimas també és el protagonista d'una de les columnes del *Diari de Girona*, un text elogiós, on Bolaño recorda, entre d'altres virtuts del seu amic, l'afició al cinema que compartien.

Hace poco estuve hablando con un príncipe. Se llama Dimas Luna, pero sus amigos, a veces, lo llaman Dimas Moon [...] Con Dimas Luna en Blanes sé que nunca nadie va a estar completamente solo. El espíritu incorrupto del tabernero español vive en él.

"Dimas Luna, príncipe". *Entre paréntesis* (2004)

Can Dimas era un punt de trobada on Bolaño es reunia amb molts dels seus amics i un lloc de cita habitual amb persones que s'interessaven per parlar amb ell. Tanmateix n'hi havia d'altres, com ara el Bar Novo, la cafeteria Bacchio, l'Espanyol (ara Cafè del Teatre), el Primer Casino de Blanes o el Restaurant Can Flores, al port.

Bolaño era un fanàtic dels jocs d'estratègia, fet que el va dur a visitar la botiga d'en Santi Serramitjana, a qui va definir com a "un filósofo minimalista".

A l'època en què va viure a Girona, Bolaño ja es reunia amb una colla d'amics per jugar partides interminables que podien allargar-se més d'un dia. A Blanes, va continuar amb aquesta dèria, amb alguns dels amics que va conèixer a *El Hogar del Productor*, entre els quals es va guanyar el nom de "Rei de l'atac", pel seu domini de l'estratègia militar.

La seva passió pels *wargames* es fa evident a *El Tercer Reich*, on el protagonista, Udo Berger, s'endinsa en una partida infernal ambientada a la II Guerra Mundial.

Dame la guerra o la campaña que quieras y yo te diré cómo se puede ganar o perder, qué fallos tiene el juego, en dónde acertó y en dónde se equivocó el diseñador, cuáles son los fallos del desarrollo, qué escala es la correcta, cuál era el orden de batalla original...

El Tercer Reich (2010)

12

Antiga pastisseria Planells

Passeig de Dintre, 42

Joan Baptista Planells va ser un dels seus amics. Es van conèixer a la pastisseria que aquest regentava al passeig de Dintre, davant de l'Ajuntament i a prop del Cafè Terrassans, d'on Bolaño també era client.

Els unia l'autodidactisme i una extensa cultura artísticoliterària. Planells llegia totes les seves obres i, a vegades, Bolaño li'n revelava detalls del procés de creació, abans que fossin publicades.

Bolaño va parlar del seu amic en una columna periodística, en la qual, després d'esmentar personatges il·lustres que van ser pastissers, relata les visites que feia a la pastisseria de J.V. Foix, a Sarrià (Barcelona), quan anava a visitar el seu editor:

Mi amigo Joan Planells, pastelero de Blanes, afirma que él nunca enferma y que siempre está de buen humor [...] dice que el secreto está en no hacerse mala sangre y en leer mucho y trabajar mucho.

“Los pasteleros”. *Entre paréntesis* (2004)

Planells és nebot del pintor surrealista Àngel Planells, a qui Bolaño va recordar diverses vegades durant el pregó de Festa Major:

Espero que mi pregón haga honor a tan ilustre predecesor. Espero que mi “petita xerrameca” sea informal y que si Àngel Planells la llegara a escuchar dijera “no està mal, jove”.

Pregón de Blanes (1999)

L'amistat va fer que, l'any 2001, Planells convidés Bolaño a l'acte de presentació de la Fundació Àngel Planells, entitat que durant deu anys va ser un referent de la cultura blanenca. Bolaño va encetar el seu discurs “Mi Surrealismo”, amb aquestes paraules:

Estoy aquí básicamente por la amistad que me une con Joan Planells desde la época en la que él vendía pasteles en la Rambla. Él me dijo que viniera y sus deseos son órdenes... No tanto, pero casi.

Durant la seva intervenció, va elogiar l'esperit democràtic de Catalunya:

Cuando me puse a vivir en Catalunya descubrí, y lo descubro día a día, el talante democrático, el vivir y dejar vivir, que para mí, como latinoamericano, es tal vez el mayor de los tesoros que he encontrado en Catalunya.

A mitjan dels anys 90, Bolaño va llogar un petit estudi al carrer del Lloro, un carreró paral·lel a una de les principals artèries de la localitat, el carrer Ample. L'apartament familiar era al mateix carrer, al número 17. A l'estudi, un espai de dimensions reduïdes, auster i sense telèfon, hi va trobar la calma necessària per crear el seu univers literari. Treballava incansablement i disciplinadament.

S'aixecava a les 6 del matí, "a veces incluso antes", i...

Enciendo el computador, que es una antigualla y mientras aparece el programa me da tiempo para lavarme y prepararme una manzanilla con miel, mi única bebida. Escribo toda la mañana y luego hago un descanso para recoger a mi hijo en el colegio. La tarde la empleo en corregir lo que he escrito.

Elsa Fernández Santos.
"El chileno de la calle del Loro" (1998)

L'estudi estava situat a l'extrem del carrer, que no té sortida, prop de l'antic cinema Maryan (avui Teatre de Blanes), on Bolaño va escriure la seva novel·la. La seva veu narra la història dels deteccions i la seva

Vivía en un edificio del centro, pegado por la parte de atrás al cine del pueblo, así que si la película era de terror o la banda sonora era muy fuerte, desde la cocina una podía escuchar los gritos o las notas más altas y más o menos saber, sobre todo si previamente habías visto la película, en qué parte iba, si habían encontrado o no al asesino.

Los detectives salvajes (1998)

A prop del carrer del Lloro, al fons de Les Voltes, es trobava la Fonda Tarrés, un dels locals de restauració més emblemàtics d'aquells anys. En diverses ocasions, Bolaño en va destacar les excel·lències de l'arròs negre que hi servien.

[...] hay otro tipo de monumentos o puntos de interés, que son tal vez los que yo más aprecio. El arroz negro de Can Tarrés, por ejemplo, o el arroz negro del restaurante de Dimas, o el mercado que cada día, excepto los domingos, se extiende de una punta a otra de la calle de Dentro, o la Lonja del pescado, en donde se subasta la pesca diaria.

La Selva Marítima (2000)

Habitatge familiar

Carrer Ample, 13

L'èxit editorial que va obtenir amb la publicació de *Los detectives salvajes* (1998), obra guardonada amb els premis Herralde i Rómulo Gallegos, li va permetre superar un període de moltes dificultats econòmiques.

El mateix any de la publicació, la família es va traslladar del carrer del Lloro a un pis del carrer Ample, al 2n 1a de Can Miralbell, un edifici senyorial construït al s. XIX, a prop del “viejo caserón donde vivió Ruyra” i de la Font Gòtica, una construcció representativa del gòtic civil. Tanmateix, Bolaño va seguir treballant amb afany a l'humil estudi del carrer del Lloro.

[...] la fuente gótica, la joya de la villa, construida por la hija del conde de Prades, Violante de Cabrera, a finales del siglo XIV, de forma hexagonal, con seis surtidores de agua y seis gárgolas, y que es tan hermosa y tan humilde, allí, junto al viejo cine Marian, que uno se pregunta qué pasó por la cabeza de la hermosa Violante, de dónde salieron los maestros artesanos que la hicieron, y cómo pasaron los días y las noches, y cómo se ponga...

Amb anterioritat a la publicació de *Los detectives salvajes*, Bolaño havia editat, amb molt bona acceptació per part de la crítica, diversos títols, *La literatura nazi en América* (1996), *Estrella distante* (1996) i el recull de relats *Llamadas telefónicas* (1997), fet que el va dur inevitablement a participar de l'espiral de presentacions i rodes de premsa del món editorial.

Bolaño va deixar enrere l'etapa de la seva vida en què, per tirar endavant la família, es presentava a premis literaris de províncies, premis que va qualificar de "premios búfalo que un piel roja tenía que salir a cazar pues en ello le iba la vida". L'èxit no va modificar ni el seu compromís amb la literatura, ni les relacions amb els seus amics escriptors que viatjaven sovint a Blanes a visitar-lo.

Bolaño va fer una aposta valenta per difuminar els límits entre la vida i la literatura, amb la creació d'Arturo Belano, el seu *alter ego*. Cercas també el va elevar a la categoria de personatge literari a *Soldados de Salamina*. El personatge principal de la novel·la, un jove periodista, el visita a Blanes per entrevistar-lo:

[...] tenía cuarenta y siete años, un buen número de libros a sus espaldas y ese aire inconfundible de buhonero hippie que aqueja a tantos latinoamericanos de su generación exiliados en Europa. Cuando fui a visitarle acababa de obtener un importante premio literario y vivía con su mujer y su hijo en el Carrer Ample, una calle del centro de Blanes.

Javier Cercas, *Soldados de Salamina* (2001)

15

Antiga papereria Bitlloch

Carrer Ample, 29

El 1999 va ser convidat a llegir el pregó de la Festa Major. En un discurs sincer, despul·lat de convencionalismes, va recordar amb afecte amics i persones que formaven part de la seva rutina (“a los que veo cada día o una vez a la semana”), entre els quals va esmentar les dependents de la papereria Bitlloch i els de la Farmàcia Oms.

A la papereria Bitlloch, situada molt a prop del domicili familiar, hi anava a comprar el diari. Sovint encetava breus converses amb les dependents pel plaer de polemitzar sobre temes de l'actualitat.

El comerç va canviar d'ubicació l'any 2008 i es va traslladar al carrer Nou, núm. 9, davant de la farmàcia Oms. El carrer Nou és un carrer costerut de l'època medieval, que desemboca a la plaça de l'Església, antic palau dels Vescomtes de Cabrera, senyors de la vila.

Las chicas de la papelería Bitlloch, todas, sin exclusión, guapas y simpáticas.

Pregón de Blanes (1999)

16 Farmàcia Oms

Carrer Nou, 8

Les visites a la farmàcia eren constants i improrrogables, des que el 1992 li van diagnosticar una greu afecció hepàtica.

Los dependientes de la Farmacia Oms, que para todo el mundo tienen una palabra amable.

Pregón de Blanes (1999)

Les experiències viscudes nodreixen moltes de les seves pàgines, per la qual cosa no es fa estrany trobar reflexions sobre el fet d'estar malalt:

La enfermedad es estar sentado bajo el faro mirando hacia ninguna parte. El faro es negro, el mar es negro, la chaqueta del escritor también es negra.

*"Verano" en Gente que se aleja.
La Universidad Desconocida (2007)*

17 Darrer estudi de l'autor

Rambla Joaquim Ruyra, 32

Els darrers anys, conscient del compte enrere que havia encetat un mal diagnòstic, es va lliurar com mai a l'escriptura. A principis del 2003, es va traslladar, per poc temps, a un apartament situat a la Rambla Joaquim Ruyra.

De lo perdido, de lo irremediabilmente perdido, sólo deseo recuperar la disponibilidad cotidiana de la escritura, líneas capaces de cogerme del pelo y levantarme cuando mi cuerpo ya no quiera aguantar más.

*"Post scriptum" en Gente que se aleja.
La Universidad Desconocida (2007)*

La mort li va arribar el 15 de juliol del 2003 mentre mantenia un pols amb la vida per acabar 2666, la seva obra més ambiciosa.

Pero todo llega. Los hijos llegan. Los libros llegan. La enfermedad llega. El fin del viaje llega.

*"Literatura + enfermedad = enfermedad".
El gaucho insufrible (2003)*

A l'obra de Bolaño, són molt abundants les referències a Blanes. L'escriptor en va destacar el caràcter divers, plural i tolerant de la vila:

Blanes se parece a sus playas, en donde se tuestan cada verano todos los valientes de Europa, los de aquí y los del otro lado de los Pirineos, las gordas y los gordos, los feos, los esqueléticos, las chicas más guapas de Barcelona, los niños de todo pelaje, las viejas y los viejos, los enfermos terminales y los resacosos, todos semidesnudos, todos expuestos al sol del Mediterráneo y a la mirada comprensiva de la torre de San Juan, y el olor que se desprende de las playas (es bueno recordarlo ahora, en el largo invierno) es el olor de las cremas corporales, de los bronceadores, de las pomadas de protección solar, que huelen a eso, evidentemente, pero que también huelen a democracia, a historia, a civilización.

La Selva Marítima (2000)

Para mí [tolerancia] es la palabra que define Cataluña, pero por encima de todo es la palabra que para mí define Blanes, un pueblo o una ciudad pequeña con problemas, con defectos, pero tolerante, es decir viva y civilizada, porque sin tolerancia no hay civilización, sin tolerancia hay ciudades-represivas, ciudades-robots, ciudades que se parecerán a la naranja mecánica de nuestro llorado Kubrick y de nuestro llorado Burgess, pero que no serán en modo alguno ciudades en donde podamos vivir.

Pregón de Blanes (1999)

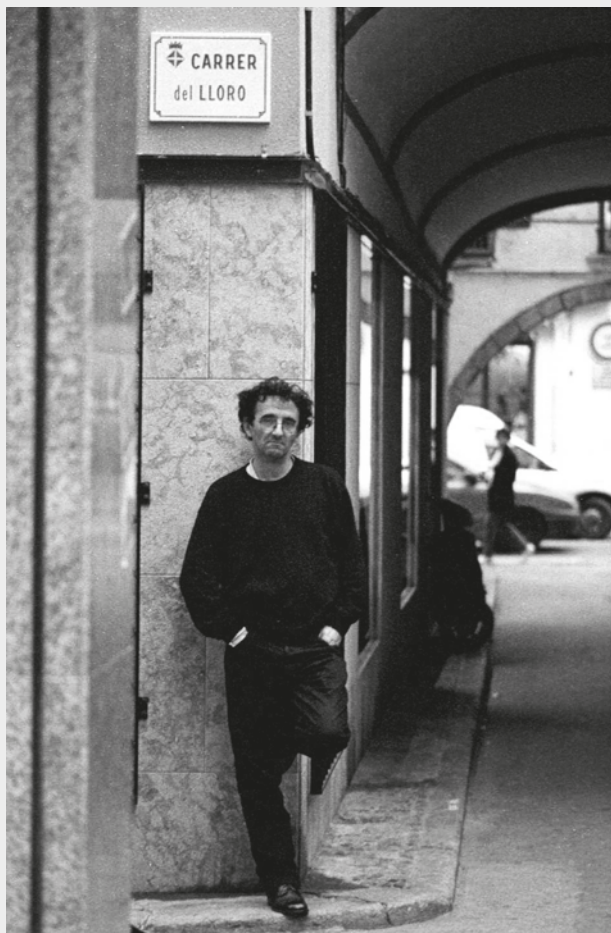
PLAYBOY: ¿Cómo es Blanes?

BOLAÑO: Un pueblo bonito. O una ciudad pequeña, de 30.000 habitantes, bastante bonita. Fue fundada hace dos mil años, por los romanos, y luego pasó por aquí gente de todos los lugares. No es un balneario de ricos sino de proletarios. Obreros del Norte o del Este. Algunos se quedan a vivir para siempre. La bahía es bellísima.

Mónica Maristáin. "Roberto Bolaño: Estrella distante" (2003)

- 01 **Estació de tren**
- 02 **Botiga de bijuteria**
Xamfrà entre els carrers
Cristòfor Colom i Lluís Companys
- 03 **Antic Hogar del Productor**
Passeig de s'Abanell, 22
- 04 **Videoclub Serra**
Carrer Josep Tarradellas, 5
- 05 **Habitatge familiar**
Carrer Aurora, 2
- 06 **Biblioteca Comarcal**
- 07 **Passeig de la Marina**
- 08 **Passeig Cortils i Vieta**
- 09 **Llibreria Sant Jordi**
Rambla Joaquim Ruyra, 18
- 10 **Antic Can Dimas**
Carrer Hospital, 20
- 11 **Joker Jocs**
Carrer de Bellaire, 39
- 12 **Antiga pastisseria Planells**
Passeig de Dintre, 42
- 13 **Estudi de l'autor**
Carrer del Lloro, 23
- 14 **Habitatge familiar**
Carrer Ample, 13
- 15 **Antiga papereria Bitlloch**
Carrer Ample, 29
- 16 **Farmàcia Oms**
Carrer Nou, 8
- 17 **Darrer estudi de l'autor**
Rambla Joaquim Ruyra, 32

Fotografia: Jordi Ribot / Iconma

La ruta **Bolaño a Blanes** ressegueix els espais vitals de l'escriptor, des de la seva arribada al municipi l'any 1985 fins que va morir l'any 2003.

L'itinerari s'estructura d'acord amb la cronologia de l'autor, llevat del punt 6, que respon a criteris de proximitat. Cadascun dels espais de la ruta va acompanyat de textos de l'autor de procedència diversa: entrevistes, articles periodístics, novel·les...

Les fotografies tenen la finalitat d'acostar el paisatge urbà al visitant d'una manera vivencial i de mostrar els canvis que han patit alguns indrets amb el pas del temps.

